การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

วิไลลักษณ์ หาญประเสริฐ [*1] และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ[2]

[1,2]มหาวิทยาลัยเกริก

THE ADMINISTRATION OF THE STUDENT SUPPORT AND CARE SYSTEM OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATION SERVICE 2

Wilailak Hanprasert [*1] and Piyanart Boonmepipit[2]

[1,2] Krirk University, Thailand

*Corresponding author e-mail: 67120003@krirk.ac.th

วันที่รับบทความ 28 เมษายน 2569 วันแก้ไขบทความ 27 สิงหาคม 2569 วันตอบรับบทความ 30 สิงหาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 92 คน ที่ได้จากการเปิดตารางเกรจซี่และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในศึกษาเป็นแบบสอบ ที่มีค่าความตรง ระหว่าง .67-1.0 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.841 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ระบบบริหาร การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of administration of the student care and support system 2) to compare the administration of the student care and support system of school administrators under the Chachoengsao primary educational service

area office 2, classified by teachers opinion with educational level, position, work experience, and school size. The sample consisted of 92 teachers by Krejcie& Morgan'table and Simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with a validity coefficient between 0.67–1.00 and a reliability coefficient of 0.841 The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, oneway ANOVA and LSD

The study found that: 1) both overall and individual aspect of administration on the student care and support system was at the high level. when classified by educational level and work experience, there were no significant differences in both overall and individual aspects. When classified by school size, no significant difference was found overall; however, at the aspect level, significant differences were observed at the .05 level. Furthermore, when classified by position, significant differences were found in both overall and individual aspects.

Keywords: Management system, Student Care Support System, School Administrators.

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังคงประสบปัญหาทั้งด้านคุณภาพของผู้เรียนและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ซึ่งสะท้อนจากผลการประเมินทั้งในระดับชาติและนานาชาติที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ รวมถึงโครงสร้างการบริหารที่มีความซับซ้อน ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความคล่องตัวและไม่สามารถบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562, น.93) ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.ง) ระบบการศึกษายังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและสังคม อาทิ การปฏิวัติดิจิทัล การพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) รวมถึงปัจจัยภายในประเทศ เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมของประชาชน ซึ่งล้วนส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องเร่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 กรมสุขภาพจิต (2566, น.97) นอกจากนี้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งด้านพฤติกรรมเสี่ยงและสุขภาพจิต เช่น การบริโภค

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และปัญหาการฆ่าตัวตาย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนสำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่ ยังพบข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการคัดกรองและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ความซ้ำซ้อน และอาจทำให้นักเรียนบางส่วนไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและทันท่วงที อีกทั้งการจัดสรรทรัพยากรยังไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตาม การศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญของสถานศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการศึกษา อารมณ์ จิตใจ สังคม และสุขภาพ โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ภายใต้กระบวนการดำเนินงานที่มีระบบ ขั้นตอน และเครื่องมือที่ชัดเจน โดยอาศัยความร่วมมือจากครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งเผชิญกับปัญหาหลากหลายทั้งด้านพฤติกรรม สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคม การดำเนินงานดังกล่าวไม่เพียงมุ่งแก้ไขปัญหาแต่ยังเน้นการป้องกันและการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ หลักการสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 อ้างถึงในอาซู วิเศษณ์ศิริ. 2566, น.7) กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย

5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนอย่างรอบด้าน 2) การคัดกรองนักเรียน เพื่อจำแนกกลุ่มผู้เรียนตามระดับความเสี่ยงหรือปัญหา 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีและตรงตามสภาพปัญหาและ 5) การส่งต่อนักเรียน ในกรณีที่ปัญหามีความซับซ้อนและจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ จากผู้เชี่ยวชาญ วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ เพื่อให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันดูแล ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู ในโรงเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 119 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู จำนวน 92 คน ได้จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 -610. อ้างถึงในนัฐพล หัสนี (2565, น.47) และใช้การสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.67-1.00 ความเชื่อมั่น (Reliability) ทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน30 คน และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.841

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือความอนุเคราะห์จากคณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามไปแจกให้ครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการติดตามเก็บคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบ 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

1) ความถี่ (Frequency)

2) ร้อยละ (Percentage)

3) ค่าเฉลี่ย (Mean) .

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตัวที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้น เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม โดยใช้ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

n=92

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	M	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.90	0.52	มาก	5
2. การคัดกรองนักเรียน	4.05	0.62	มาก	3
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.04	0.57	มาก	4
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.37	0.39	มาก	2
5. การส่งต่อนักเรียน	4.48	0.34	มาก	1
รวม	**4.16**	**0.34**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก (M = 4.16, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน (M = 4.47, S.D. = 0.34) รองลงมา ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (M = 4.36, S.D. = 0.39) การคัดกรองนักเรียน(M = 4.05, S.D. = 0.62) และการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (M = 4.04, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (M = 3.90, S.D. = 0.52)

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบ (การศึกษา) ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

n=92

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	M	S.D.	M	S.D.	t	p
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.94	0.51	3.78	0.55	1.22	0.23
2. การคัดกรองนักเรียน	4.08	0.61	3.97	0.63	0.73	0.47
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.08	0.56	3.90	0.61	1.27	0.21
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.38	0.39	4.30	0.39	0.86	0.40
5. การส่งต่อนักเรียน	4.49	0.34	4.43	0.33	0.77	0.45
รวม	**4.19**	**0.33**	**4.07**	**0.42**	**1.42**	**0.16**

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่าง (t = 1.42, p = 0.16) ผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรี (M = 4.19, S.D. = 0.33) และสูงกว่าปริญญาตรี (M = 4.07, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่าง ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (t = 1.22, p = 0.23) ด้านการคัดกรองนักเรียน (t = 0.73, p = 0.47) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (t = 1.27, p = 0.21) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (t = 0.86, p = 0.40) และด้านการส่งต่อนักเรียน (t = 0.77, p = 0.45)

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบ (ขนาดของโรงเรียน) ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

n=92

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.85	0.55	4.03	0.42	1.44	0.15
2. การคัดกรองนักเรียน	4.07	0.61	4.03	0.64	0.27	0.79
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.95	0.58	4.30	0.49	2.60	0.01
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.32	0.38	4.52	0.38	2.22	0.03
5. การส่งต่อนักเรียน	4.46	0.32	4.52	0.39	0.77	0.45
รวม	**4.12**	**0.34**	**4.27**	**0.34**	**1.86**	**0.07**

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมไม่พบความแตกต่างกัน (t = 1.86, p = 0.07) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (t = 2.60, p = 0.01) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (t = 2.22, p = 0.03) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขณะที่ด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบ (ตำแหน่ง) ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

n=92

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ครูผู้ช่วย		ตำแหน่งครูชำนาญการ		สูงกว่าครูชำนาญการ	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.92	0.51	3.97	0.45	3.35	0.66
2. การคัดกรองนักเรียน	4.08	0.60	4.12	0.61	3.55	0.75
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.10	0.57	4.01	0.52	3.64	0.78
4.การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.42	0.37	4.34	0.34	4.10	0.68
5. การส่งต่อนักเรียน	4.51	0.32	4.40	0.35	4.50	0.41
รวม	**4.20**	**0.32**	**4.16**	**0.32**	**3.81**	**0.53**

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 4.20, S.D. = 0.32) รองลงมาคือครูชำนาญการ (M = 4.16, S.D. = 0.32) และระดับสูงกว่าครูชำนาญการ (M = 3.81, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ส่วนครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน โดยเฉพาะด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดผลการทดสอบความแปรปรวน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา แบบรายคู่ โดยภาพรวมและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามตำแหน่ง LSD

n=92

ด้านที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน		ครูผู้ช่วย	ครูชำนาญการ	สูงกว่าครูชำนาญการ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	M	3.92	3.97	3.35
	ครูผู้ช่วย	3.92	-	0.05	0.57*
	ครูชำนาญการ	3.97		-	0.62*
	สูงกว่าครูชำนาญการ	3.35			-
	ภาพรวมตำแหน่ง	M	4.20	4.16	3.81
	ครูผู้ช่วย	4.20	-	0.04	0.38*
	ครูชำนาญการ	4.16		-	0.35*
	สูงกว่าครูชำนาญการ	3.81			-

*p ≤ .05 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มครูผู้ช่วยและครูชำนาญการมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูสูงกว่าครูชำนาญการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

n=92

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์ในการทำงาน					
	ระยะเวลา 1-5 ปี		ระยะเวลา 6-10 ปี		มากกว่า 11 ปีขึ้นไป	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.95	0.51	3.95	0.48	3.65	0.59
2. การคัดกรองนักเรียน	4.10	0.53	4.13	0.68	3.78	0.68
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.11	0.59	4.04	0.52	3.83	0.61
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.41	0.40	4.38	0.31	4.23	0.50
5. การส่งต่อนักเรียน	4.52	0.34	4.45	0.30	4.43	0.40
รวม	**4.21**	**0.31**	**4.18**	**0.32**	**3.98**	**0.43**

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีประสบการณ์ 1–5 ปี (M = 4.21, S.D. = 0.31) และ 6–10 ปี (M = 4.18, S.D. = 0.32) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 11 ปีขึ้นไป (M = 3.98, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มประสบการณ์ 1–5 ปี และ 6–10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอย่างต่อเนื่อง โดยด้านการคัดกรองนักเรียน กลุ่ม 6–10 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน กลุ่ม 1–5 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการบริหารงานโดยรวม

โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การส่งต่อนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก สูงสุดคือการติดตามการดำเนินงานของครู ต่ำสุดคือการให้คำแนะนำในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก สูงสุดคือการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและทันสมัย ต่ำสุดคือการสื่อสารผลการคัด

กรองด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก สูงสุดคือการส่งเสริมการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ต่ำสุดคือการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมาก สูงสุดคือการสื่อสารแนวทางชัดเจน ต่ำสุดคือการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาร่วมกับครูด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สูงสุดคือการใช้ผลประเมินเพื่อพัฒนา ต่ำสุดคือการส่งเสริมการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และการป้องกันและแก้ไขปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางสูงกว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ครูผู้ช่วยและครูชำนาญการมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีวิทยฐานะสูงกว่า โดยแตกต่างเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่าง เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำกับติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู และดำเนินงานตามแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการรู้จักนักเรียน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการเก็บข้อมูลรายบุคคลและติดตามอย่างต่อเนื่อง แต่ควรพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบันมากขึ้นด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก เพราะมีการใช้เครื่องมือมาตรฐานและดำเนินงานเป็นระบบ แต่ควรพัฒนาการสื่อสารผลกับผู้ปกครองด้านการส่งเสริมและพัฒนา อยู่ในระดับมาก จากการสนับสนุนกิจกรรมและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ แต่ควรเพิ่มกิจกรรมนอกห้องเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีแนวทางชัดเจนและการกำกับติดตาม แต่ควรเพิ่มบทบาทผู้บริหารในการมีส่วนร่วมโดยตรงด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีระบบและการประสานงานที่ชัดเจน แต่ควรเสริมศักยภาพครูและเครือข่ายภายนอก

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจากดำเนินงานภายใต้นโยบายและมาตรฐานเดียวกัน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่าง แต่ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และการป้องกันและแก้ไขปัญหาแตกต่าง โดยโรงเรียนขนาดกลางสูงกว่า อาจเนื่องจากความพร้อมด้านทรัพยากร จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน โดยครูผู้ช่วยและครูชำนาญการมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีวิทยฐานะสูงกว่า โดยเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียน เนื่องจากมีบทบาทใกล้ชิดกับนักเรียนมากกว่า และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากปฏิบัติงานภายใต้แนวทางเดียวกันและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย แนวทาง และระบบกำกับติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.3.1.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้ดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองและการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลเป็นฐานในการวางแผนช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

5.3.1.3 ควรเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนให้มีความต่อเนื่อง ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ซึ่งมีบริบทด้านโครงสร้างสถานศึกษาและการบริหารงานเฉพาะพื้นที่ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น เขตเมืองและชนบท เพื่อเปรียบเทียบผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทที่หลากหลายยิ่งขึ้น

(2) ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนมุมมอง ความรู้สึก และประสบการณ์เชิงลึกของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเชิงลึก อันจะช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ขององค์ความรู้และนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กรมสุขภาพจิต. (2566). *รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2566*. กระทรวงสาธารณสุข.

นัฐพล หัสนี. (2565). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *สรุปสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2568). *ระบบสารสนเทศนักเรียนและสถานศึกษา2568 ข้อมูลนักเรียนและสถานศึกษา*. https://school.webactivity.net/primary/?district_code=24020000&page=district-detail

อาซู วิเศษณ์ศิริ. (2566). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.